

Een langere adem in het juridisch proces

Nederlanders zijn afwachtend met het halen van hun recht, meestal door een gebrek aan geld om lang te kunnen procederen. Financiering door een derde partij kan dan soelaas bieden. Deze 'procesfinanciering' is in Nederland nog niet wijdverbreid.

Door Jaap Roelants

W

Wat doe je met een dispuut over een of twee ton, terwijl je weet dat je tegenstander de tijd en de middelen heeft om een rechtsgang jarenlang vol te houden? De kans is groot dat er een moment komt dat advocaat- en proceskosten niet meer in verhouding staan tot de hoogte van de claim.

Juriste Sara Liesker uit Breda kent gevallen waarin een cliënt geadviseerd moest worden om 'dan maar' niet verder te procederen. Soms gaat het in een proces om uithoudingsvermogen en daar heeft een kleine leverancier vaak minder van dan het grote concern of de overheid waartegen hij het opneemt.

Het is een van de redenen dat Liesker zeven jaar geleden samen met haar vader een kantoor voor 'procesfinanciering' begon. Dergelijke kantoren had ze gezien in Engeland en vooral Duitsland. Daar konden kleinere partijen met middelgrote claims, vanaf een of twee ton, een deal sluiten voor de kosten, in ruil voor een stuk van de mogelijk te behalen winst. Neem een conflict rond een testament, waarbij een erfgenaam de omvang van de boedel betwist omdat een paar mooie schilderijen verdwenen zijn. De erfgenaam heeft (nog) geen geld, maar kan toch indien nodig een langslpend en duur proces voeren.

Erfenisconflict

De erfgenaam heeft nog geen geld, maar kan dankzij procesfinanciering toch indien nodig een langslpend en duur proces voeren

FOTO: ISTOCK

Kosten

De proceskosten bij de kantonrechter hoeven een juridische procedure om een vordering te innen niet in de weg te staan. Voor kleine claims, tot € 500, bedragen de griffiekosten € 79 tot € 119. Bij grotere claims, van meer dan € 12.500, draagt het griffierecht € 476 voor personen tot € 952 voor bedrijven. Bij de rechtbank lopen de kosten op tot € 3946 voor instellingen in zaken met een claim van meer dan € 100.000. Hoger beroep is nog duurder. Maar deze (griffie)kosten vallen vaak in het niet bij de advocaatkosten. Advocaten rekenen uurtarieven van € 150 tot € 250 per uur, met uitschieters naar boven. Een procedure met een claim van € 150.000 kan een investering van tienduizenden euro's vergen.

Liesker Procesfinanciering biedt daarvoor de financiering, huurt advocaten in en doet het management van de zaak, zodat de cliënt er als het ware geen omkijken meer naar heeft. 'Het is een vorm van no cure, no pay. Wij financieren de zaak, wij betalen de proceskosten en de advocaat. Dat is een groot voordeel voor de partij die niet zo veel tijd en geld heeft. Als we winnen krijgen we 30% van de opbrengst. De verdediging van de opponent kan er niet op vertrouwen dat tijd in haar voordeel gaat werken en zal eerder geneigd zijn te schikken.'

Procesfinanciering is een beetje on-Nederlands. Het systeem no cure, no pay (geen succes, geen kosten) is in Nederland voor advocaten verboden. Ze moeten het van hun uurtarieven hebben en mogen niet delen in de pot. Procesfinanciering mag wel, omdat het geld door een derde partij verschaft en mogelijk verdiend wordt. Maar er zijn binnen de juridische wereld ook tegenstanders van

dit systeem, dat zou aanzetten tot bovenmatig procederen en een claimcultuur zou aanwakkeren.

Dat zal mede de reden zijn dat procesfinanciering in Nederland nog lang niet zo'n vlucht heeft genomen als in de grote landen om ons heen. Liesker vindt de juridische wereld in Nederland conservatief en niet zo ontvankelijk voor innovaties. Pas dit jaar heeft ze het gevoel dat het voorfinancieren van rechtszaken sterk van de grond komt. Haar kantoor heeft in 2018 al driehonderd aanvragen voor procesfinanciering binnen, een stijging van 50% ten opzichte van vorig jaar. Twee derde komt van mkb-bedrijven, de rest van particulieren. Het is van alles wat, handelsgeschillen, ontgensingkwesties, aandeelhoudersruzies, familiezaken. De claim moet minimaal € 150.000 zijn. Bij lagere bedragen be-

.....
Lees verder op pagina 14 →

staat het risico dat de kosten de opbrengsten gaan inhalen.

Liesker: 'Op kantoor hebben we vijftien mensen die kijken of een zaak kansrijk is. Zekerheid heb je natuurlijk nooit, maar in 70% van de gevallen winnen we, of komt er een schikking uit. Een probleem is nog steeds dat procesfinanciering hier nog zo onbekend is. We horen zo vaak van mensen: hadden we dat toen maar geweten ...' Een bij het grote publiek veel bekendere vorm van procesfinanciering is de consumentenclaim, waarbij gedupeerden zich verenigen in een stichting of vereniging, om gezamenlijk hun recht te halen. Via deze weg hebben gedupeerden van diverse woekerpolissen nog iets van hun verlies teruggezien.

Maar er zijn nog andere wegen voor consumenten om hun recht te halen. Neem het voorbeeld van de kopers van Nefit-cv-ketels. De ketels van een bepaald type blijken niet goed te functioneren, maar de compensatie die door de producent geboden wordt, is voor de kopers niet voldoende. De claim voor een betere regeling is in handen van de Amsterdamse start-up ClaimShare, waar voormalig advocaat Dirk-Jan van den Broek in september vorig jaar mee begon. Hij vindt Nederlanders afwachtend als het erom gaat je recht te halen. Dat gebeurt ad hoc, door verschillende verenigingen of stichtingen, bij misstanden in de financiële wereld of fouten bij de Staatsloterij. Van den Broek miste een vast aanspreekpunt waar consumenten terecht kunnen.

'Met ons bedrijf willen we daar structuur in aanbrengen en toezicht bieden', zegt hij. 'Veel mensen hebben een probleem met een dienst of een product en vragen zich af of andere mensen daar ook last van hebben. Die kunnen zich bij ons melden. Om de rechtsgang te financieren kunnen ze ieder een bijdrage betalen, maar wij kunnen ook een externe partij vragen voor aanvullende financiering, of afspraken maken met rechtsbijstandsverzekeraars. Ook kunnen we via onze site crowdfunden, waardoor andere consumenten kunnen investeren in een zaak waarin ze geloven. De deelnemers en investeerders delen in een suc-

Gezamenlijk

Een bekende vorm van procesfinanciering is de consumentenclaim, waarbij gedupeerden zich verenigen in een stichting of vereniging

ces. Ons bureau krijgt een kleiner percentage.' Van den Broek is nog te kort bezig om resultaten te kunnen laten zien, maar de eerste zaken zijn al in behandeling en de crowdfunding komt van de grond.

Van den Broek: 'Standaardisering van producten en diensten werkt in ons voordeel. Als een product ondeugdelijk is of een dienst faalt, zijn ineens heel veel mensen de dupe. De moderne technologie stelt ons in staat hen bij elkaar te brengen en samen een proces te voeren. Een individuele klant begint daar niet aan.'

ClaimShare is een platform waar consumenten, bedrijven en advocaten, rechtsbijstandsverzekeraars en procesfinanciers zoals Liesker elkaar kunnen treffen. Er zullen ongetwijfeld meer van dit soort marktplaatsen komen, voor kleinere bedrijven en consumenten waarvoor de stap naar de rechter eerder te duur was. Onherroepelijk zullen Nederlanders dan ook minder afwachtend worden in het halen van hun recht.

Jaap Roelants is freelancejournalist.

Paleis van Justitie, Amsterdam.

FOTO: BERLINDA VAN DAM/HH

Advocaten zelf mogen niet investeren in het proces dat ze voeren

Het komt voor dat advocaten met een niet zo vermogende klant een laag uurtarief afspreken, in ruil voor een klein percentage van de claim die ze indienen. Daarmee maken ze een rechtsgang mogelijk voor consumenten die opzien tegen de hoge kosten van een kansrijk pro-

ces. Maar strikt volgens de wet mogen advocaten niet in ruil voor een wezenlijk deel van de winst investeren in een zaak die ze voeren. Procesfinanciering is dan ook niet mogelijk bij advocatenkantoren, maar bij financieel-juridische dienstverleners. Deze kantoren beschikken over een netwerk van

advocaten die ze voor hun klanten inzetten. De advocaten ontvangen hier een uurtarief voor. De juridische dienstverleners hebben vaak eigen vermogen om een zaak te financieren. Marktleider Liesker haalde vorig jaar bijna € 3 mln op bij kleine en grotere investeerders om de groei te financieren. Het is ook

mogelijk dat een derde partij een bepaalde zaak voorfinanciert. De procesfinancieringsmaatschappij kiest de zaken uit. Die moeten kansrijk zijn, want anders is de kans op rendement te klein. Daarna voeren ze het management over een zaak, zodat de klant daar eigenlijk geen omkijken naar heeft. In lan-

den als Australië, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland zijn sommige van dit soort kantoren al uitgegroeid tot beursgenoteerde bedrijven. Zij financieren ook massaclaims in Nederland. De claim die loopt tegen Volkswagen wegens het dieselschandaal is daar een voorbeeld van.